

Yttrande över Att bryta ett våldsamt beteende - återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld, SOU 2018:37

Dnr 02693-2018

Förslag till beslut

Region Norrbotten lämnar yttrande enligt förslag.

Sammanfattning

I betänkandet lämnas förslag på författningsändringar i socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen, offentlighets- och sekretesslagen och polislagen. De förslag som hälso- och sjukvården omfattas av är informationsplikt till barn, samordnade individuella planer, ny sekretessbrytande regel och riktlinjer för hur sekretessen ska hanteras mellan myndigheter, integrerade och samlokaliserade mottagningar för våldsutövare samt mottagningar för våldsutsatta och barn. Socialstyrelsen föreslås inrätta ett Centrum för samordning och kunskapsutveckling kring förändringsarbete med våldsutövare. Förslagen förväntas inte leda till kostnadsökningar för landsting/regioner. Författningsändringarna träder i kraft den 1 januari 2020.

Ärendet

Det överordnade målet är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kriminella handlingar ska lagföras. Samhällets insatser ska utgå från de våldsutsattas behov av skydd och stöd. Våldet är samhällsekonomiskt och socioekonomiskt kostsamt och leder till omfattande fysisk och psykisk ohälsa. Utredningens uppdrag har varit att se över det återfallsförebyggande arbetet för män som utsätter närstående för våld samt att lämna förslag på hur det kan stärkas och utvecklas. Området är oreglerat och det saknas en samhällsfunktion på nationell nivå som prioriterar, utvecklar och samordnar arbetet. Förslagen i betänkandet är ett led i att skapa en struktur för det förebyggande arbetet samt att förhindra återfall av våld mot närstående på såväl kort som på lång sikt. För genomförande finns behov av att fördela uppgifter mellan de aktörer som i samverkan kan bidra till att arbetet utvecklas ytterligare samt att det hos Socialstyrelsen inrättas ett Centrum för samordning och kunskapsutveckling.

Hälso- och sjukvårdens ansvar samt utveckling av arbetet

Utredningen anser att hälso- och sjukvården i högre grad måste engageras i arbetet med att upptäcka våld mot närstående genom att ställa frågan om våld. Såväl våldsutövare som våldsutsatta söker i hög utsträckning kontakt med hälso- och sjukvården för problem som både direkt och indirekt kan kopplas till det våld som förekommer. Hälso- och sjukvården ansvarar även för kvalificerad terapeutisk eller psykologisk behandling medan psykosoci-

ala insatser och psykosocial behandling är socialtjänstens uppgift. Gränsdragningen mellan myndigheternas ansvar är ofta föremål för diskussion. I betänkandet föreslås att Socialstyrelsen tydliggör respektive myndighets ansvar genom föreskrifter och allmänna råd. Vidare föreslås att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer som beskriver verksamma behandlingar av våldsutövare.

Barn som lever i familjer där det förekommer våld är utsatta och behöver uppmärksammas särskilt. Utredningen föreslår att 5 kap. 7 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) utökas med en fjärde punkt om att barns behov av egen information särskilt ska beaktas om barnets förälder, eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med, utövar våld eller begår andra övergrepp mot barnet eller mot en närstående till barnet. En sådan möjlighet finns redan för barn till föräldrar med missbruk eller psykisk sjukdom. Hälso- och sjukvårdens skyldighet att anmäla missförhållanden eller misstänkta brott mot barn ska alltså gälla parallellt med den nya regeln om information.

Samordnad individuell plan, SIP

Personer som utsätter närstående för våld kan ha behov av samordnade insatser. Idag är det endast socialtjänsten och hälso- och sjukvården som har rätt och skyldighet att ta initiativ till att upprätta en SIP. Utredningen föreslår att Kriminalvården ska ha rätt och skyldighet att initiera och delta i SIP för personer som befinner sig under straffverkställighet. I vissa fall kan SIP behöva upprättas simultant för både våldsutövare och våldsutsatta. För att stärka säkerheten och underlätta riskbedömningar föreslås en uttrycklig möjlighet att samordna flera planer med varandra. Regleringen om SIP ska fortsatt bygga på samtycke från den enskilde.

Integrerade och samlokaliserade mottagningar för våldsutövare

I betänkandet rekommenderas att integrerade och samlokaliserade mottagningar bör inrättas både för våldsutövare och för våldsutsatta och barn samt att dessa bör drivas gemensamt av landsting/regioner och kommuner. Verksamheterna kan vara lokaliserade på olika ställen alternativt i samma lokaler men med separata ingångar. Utredningen lägger inga författningsförslag utan har valt att överlåta till myndigheterna att i samverkan utveckla dessa mottagningar. Formerna för sådana verksamheter ska utarbetas av Centrum för samordning och kunskapsutveckling.

Sekretessbrytande regel

I betänkandet föreslås att en ny sekretessbrytande regel ska införas i 10 kap. 18 b § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, till förebyggande av allvarlig brottslighet mot person. Socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska ha en möjlighet att lämna uppgifter om en enskild till polisen för att förhindra att vissa allvarliga brott mot någon person. Polisen kan däremot inte kräva uppgifter av myndigheterna.

En avgränsning ska ske till brott med ett straffvärde på minst ett års fängelse. Brott som omfattas av förslaget är bland annat mord, dråp, grov misshandel och våldtäkt. Utredningen väljer att inte begränsa bestämmelsen till brott

mot närstående eftersom det förekommer våld mot annan person som skulle kunna förhindras genom bestämmelsen. Närståendebegreppet går inte att tillämpa exempelvis för vissa fall av hedersrelaterad brottslighet, för personer med psykisk ohälsa som uttrycker önskan eller en rädsla för att skada andra eller vid misstanke om att en person som söker hjälp planerar att utföra terroråd.

Tydligare riktlinjer för informationsutbyte

Flera yrkesgrupper omfattas av ett tjänstemannaansvar som innebär att felaktig hantering av sekretess kan leda till åtal för tjänstefel. Utredningen anser att det behövs tydliga riktlinjer för hur sekretessen ska hanteras mellan myndigheter vid misstanke om våld mot närstående. Centrum för samordning och kunskapsstöd föreslås få i uppdrag att ta fram verksamhetsspecifika riktlinjer för informationsutbyte inom ramen för gällande sekretessreglering samt att tillsammans med länsstyrelserna och Nationellt Centrum för Kvinnofrid erbjuda vägledning till yrkesverksamma.

Finansiering

Utredningen anser inte att finansieringsprincipen är tillämplig eftersom landsting/regioner redan idag har ett ansvar för informationsplikt till barn, SIP och informationsutbyte med andra myndigheter.

Bilagor:

<https://www.regeringen.se/remisser/2018/06/remiss-sou-201737-att-bryta-ett-valdsamt-beteende-aterfallsforebyggande-insatser-for-man-som-utsatter-narstaende-for-vald/>

Protokollsutdrag skickas till:

s.remissvar@regeringskansliet.se, s.jam@regeringskansliet.se

Divisionschef Närsjukvård

Divisionschef Länsjukvård

Verksamhetsdirektör

Ekonomi- och planeringsdirektör